

HATÁRVITÁK ÁLDOZATA LETT AZ EGYIK LEGKELETIBB ERDÉLYI MAGYAR TELEPÜLÉS, ÚZVÖLGYE

Harc a magyar temető nyugalmáért

FORRÁS: DR. SÁNDOR ISTVÁNNÉ MAGÁNARCHÍVUMA

Az úzvölgyi magyar katonai temető 1917-ben. A Bákó megyei hatóságok százket év után ortodox kőkeresztekkel szeretnék „nemzetközösíteni”

Úzvölgye egy festői környezetben fekvő magyar település Erdély és Moldova határán, ahol ember már rég nem lakik, de a magyar múlt tragikus időszakait megörökítő temetője élőbb, mint valaha. Nem csak a legközelebbi csíki települések lakói követik megbotránkozva a temetőt kisajátítani akaró román hatalmi arroganciát, hanem az erdélyi magyar közvélemény is. Az Úzvölgyében jártunk.

→MAKKAY JÓZSEF

A Csíkszentmártontól 34 km-re és Dormánfalvától 22 km-re fekvő Úzvölgye Hargita és Bákó megye határán fekvő település, amely

nek az 1992-es népszámlálás adatai szerint 12 lakója volt (valamennyien magyarok), míg 2017-ben a hivatalos nyilvántartások alapján egy személy élt itt állandó jelleggel. A falunak ma már állandó lakója nincs.

A két megye közötti határvita legalább két évtizede olyan falut érint, amelyben élő lelkek már nincsenek, az egykori település katonai temetőjében azonban sok száz magyar és német katona aluszza örök álmát. A bakák az Osztrák–Magyar Monarchia és német szövetségének csapataiban harcoltak 1916-ban és 1917-ben az Úz Völgyében a román 7. gyaloghadosztály, illetve a megsegítésükre érkező orosz 9. hadsereg katonái ellen. Hadtörténészek szerint a mintegy ezer magyar és német áldozatot követelő, az Úzvölgyét körbevevő hegyoldalakon folyó csaták elesett katonáinak többségét a mai temető területén hantolták el.

A véres harcok a második világháború idején is megismétlődtek, amikor 1944 augusztusában a völgyön Erdélybe betörő hatalmas szovjet túlerő elől menekült a határőrizeti feladatokat ellátó honvédség a helyi magyar lakossággal együtt. A környéken elhunyt magyar katonák nevét emlékmű örökíti meg a temetőben.

Ez dióhéjban az úzvölgyi temető rövid története, amely immár hetek óta lázban tartja az erdélyi magyar közvéleményt. A rendszerváltás utáni években a temetőt magyar állami segédlettel tették rendbe – kopjafával jelölve meg az elesett katonák sírjait. A temetőt körbevevő kerítés belső falán márványtáblán tüntették fel az elesettek neveit, akik között elvéte látni egy-két román nevet. Az elesett románokat értelemszerűen nem magyar területen, hanem Moldvában temették el, ebben egyetértés van a magyar hadtörténészek között.

→**A „nemzetközi” temető május 17-re meghirdetett ünnepélyes átadását a dormánfalvi polgármester az európai parlamenti választások kampányára hivatkozva halasztotta el. A román politikusokra jellemző sunyisággal az immár több román állami intézmény által is illegálisnak minősített temetőfoglalást a dormánfalvi elöljáró továbbra sem nevezi nevének.**

A kilencvenes évek második felétől egyre jobban elmérgesedő Hargita és Bákó megyei határvita mentén – amely többek között arról szól, hogy a moldvai Dormánfalva önkormányzata magáénak követeli az 1968-tól közigazgatásilag Hargita megyéhez tartozó Úzvölgyét – a moldvai település önkormányzata 2019 tavaszán elérkezettnek látta az időt arra, hogy a példásan rendbe tett magyar katonai temetőt sajátos történelemszemlélete szerint átalakítsa. A hatalmas ortodox kőkereszttel, sok kisebb kereszttel és féltucatnyi zászlórúddal átépített fő-sétány a temetőtulajdonos magyar fél megkerülésével akar adózni az elesett román katonák emlékének.

A „nemzetközi” temető május 17-re meghirdetett ünnepélyes átadását a dormánfalvi polgármester az európai parlamenti választások kampányára hivatkozva halasztotta el. A román politikusokra jellemző sunyisággal az immár több román állami intézmény által is illegálisnak minősített temetőfoglalást a dormánfalvi elöljáró továbbra sem nevezi nevének, hanem ködös magyarázkodásokba bocsátkozik, mintha egy ilyen törvénytelenységnek bármi köze lehetne a választási kampányokhoz.

Önkényes megyehatár-tologatás

Az évekkel ezelőtti járhatatlan útszakaszhoz képest a kavicsréteggel feljavított úzvölgyi út bő harminc kilométerre ma már személygépkocsival is járható Csíkszentmárton felől. Útitársam, egy szintén kolozsvári újságíró 2002-ben járt itt legutóbb, de akkor Moldova felől érkezett, mert a Hargita megyei közszéközpont irányából az elmosott, rossz út miatt nem lehetett személygépkocsival közlekedni. Az Úzvölgye előtt éktelenkedő, Bákó megye határát jelző betonoszlop azonban ma is ugyanott áll, mint két évtizeddel ezelőtt, csak koptatban és hiányzó betűkkel hirdeti a bákóiak közigazgatási csalását. A moldvai megye hatóságait sem akkor, sem most nem zavarta, hogy az 1968-as megyésítés után Úzvölgye minden

CÍMLAPFOTÓ: Az úzvölgyi tábori ökumenikus istentiszteleten hagyományőrzők állnak sorfalat a meggyalázott honvédsíroknál

Az illegálisan megváltoztatott megyehatárt jelző oszlop Úzvölgye határában

Romok a fűben. Ennyi maradt 2019-re a két világháború között ezer lelket számláló Úzvölgyéből